

Mangset, P., Heian. M.T. & Kleppe, B. (2022).
*Fortellinger om kunstnerliv. Kunstnerkarrierer og
kunstnerkår 1999–2019*. Fagbokforlaget.
DOI: <https://doi.org/10.55669/oa150805>

Kontinuitet eller brudd?

20 år er gått siden vi intervjuet de 23 unge kunststudentene første gang. Da vi møtte dem igjen i 2019, hadde alle vært gjennom betydelige endringer i karrieren og livet: Først hadde de beveget seg nokså prøvende ut på et spennende, men risikofylt kunstnerisk arbeidsmarked. Etter hvert hadde de funnet sin retning, og nå i 2019 var alle etablert i ulike deler av yrkeslivet. De fleste hadde slått seg mer til ro både med arbeidssituasjon og bosted, og mange hadde dessuten etablert familie. Hvordan hadde veien vært fram til nå? Kjente vi igjen kunststudentene fra 1999 i de yrkesaktive 40–50-åringene vi møtte igjen i 2019? Og kjente de seg selv igjen? «Ja», mente iallfall skuespilleren Nicolai. Han var en av dem som hadde lest gjennom intervjuet fra 1999 med stor fascinasjon:

*Jeg ble så rørt da jeg leste intervjuet fra 99, fordi det ga meg en sånn
trøst på at nei, det er ikke helt tilfeldig, for mye av de tingene jeg
drømte om da, har jo vært rettesnorer for meg, i de valgene jeg har
gjort opp gjennom årene, helt åpenbart. For jeg har jo valgt ting som
passer med det han der par-og-tjue-åringen sitter og sier. Så det har
vært en vilje der. Det er ikke så tilfeldig. Det var en trøst for meg,
faktisk,*

sa han i 2019.

Men fins det egentlig en slik sammenhengende tråd i yrkeskarrierene til de øvrige studentene fra studietiden og fram til i dag? Mange av kunststudentene var sterkt og ensidig motivert for et kunstneryrke for 20 år siden. Men motivasjonen var ofte blitt litt svakere eller mer variert i 2019: De fleste var likevel fortsatt etablerte og motiverte profesjonelle kunstnere nå 20 år etter. Mange vektla litt andre verdier og interesser som 40–50-åringene enn det de gjorde som 20–30-åringene.

Men når man ser 1999-intervjuene og 2019-intervjuene i sammenheng, viser det seg at mange alt for 20 år siden hadde prioritert nettopp den type yrkeskarriere de hadde endt opp med: De tidligere skuespillerstudentene som var blitt etablerte frilansskuespillere i 2019, så for seg en framtid som frilansere alt i 1999. De ville prioritere friheten og uavhengigheten som frilansere framfor tryggheten og avhengigheten som institusjonstilsatte. Det samme gjaldt flere billedkunstnere og musikere. Men de skuespillerne og musikerne som var fast ansatt ved teatre eller orkestre i 2019, hadde sett fram til en slik framtidig yrkesstatus alt som studenter i 1999.

Hva da med de informantene som 20 år etter klart har endret yrkesløp i forhold til det de så for seg i 1999? Hadde de alle brutt over tvert med tidligere planer og ambisjoner – eller med målsettingene til de tidligere studiene? I 1999 var de åpenbart primært innstilt på å bli profesjonelle kunstnere. Se senere kan både familiesituasjon, privatøkonomi og motivasjon ha bidratt til et karriereskifte. Men det alternative yrket de hadde i 2019, lå oftest innenfor deres mulighetshorisonter alt i 1999: Det ble oppfattet som en mulige alternativ karriere, hvis de likevel skulle skifte.

Alt i alt ser det altså ut til at det tross alt har vært betydelig sammenheng i de fleste informantenes yrkeskarriere over tid, iallfall slik de ble gjenfortalt av informantene. Man kunne kanskje tenke at de, i tilbakeblikk i 2019, overdrev sammenhengene i sine yrkeskarrierer? Men når vi sammenstiller intervjuene fra 1999 med intervjuene fra 2019, blir vi sjelden overrasket over at det gikk som det gikk med hver enkelt. Vårt hovedpoeng er at viktige aspekter ved karriereprofilen etter hvert – selv for dem som radikalt skiftet karriere – alt kunne spores i intervjuene i 1999.